

Muisteluita Kojjärven alueen kylillä

Anne Kettunen
Hämeen Kylät ry / Aistien-hanke

Tervetuloa moniaistiseen tilaan, joka saattelee sinut kylien historiaan, nykypäivän elämään ja tulevaisuuden tunnelmiin!

Heli Laurikainen ja Anne Kettunen Aistien-hankkeesta haastattelivat kylien ikäihmisiä Kojolla, Peräjoella ja Matkussa syys- ja lokakuun vaihteessa.

Tavoitteena oli saada tietoa, mitä kyläasuminen on ollut ennen ja millaisia mietteitä kylillä kauan asuneilla on tästä päivästä. Muisteluita käytettiin pohjana moniaistisen tilan rakentamisessa kylätaloille yhdessä kyläyhdistysten ja kylien asukkaiden kanssa.

Oheiset tarinat ovat tiivistelmiä ja poimintoja näistä juttutuokioista. Niiden kautta kuitenkin nähtäneen millaista elämä oli kylillä ennen, miten elettiin ja mitä tehtiin.

Aiheina keskusteluissa olivat:

Varhaismuistot

Siirtolaisuus – uutena asukkaana kylälle

Kulkeminen ja postin kulku

Palvelut, elinkeinot, viljely ja maatalous

Naapuriapu, talkoot ja yhdessä tekeminen

Mitä syötiin ja juotiin?

Toivottavasti viihdyt!

Varhaismuistoja

Lapsena jää mieleen jotain arkipäivästä poikkeavia tapahtumia. Tässä muutamia.

Olin mummolassa paljon ja taas kerran kun katsoin lasista läpi ”Hei hei hei moottoripyörä lensi kaurapeltoon!”. Lapsena jää tällaiset mieleen. (Kojo)

Sähkön tuleminen kylälle

Sähköt tuli Matkuun vaiheittain.

Sähköt tuli ensin asemalle, kauppaan ja Reino Lehtiselle.

Mäkisen Yrjö otti sähköt, mutta vaari ei ottanut. Vaari sanoi, että kyllä kynttilän valossa näkee. Oliko se 1940 kun sähköntuontia jatkettiin. Vaarin taloonkin tuli myöhemmin.

Vanhalla kansalla oli sellainen mielipide ettei kaikkiin höpsötyksiin mennä. (Matku)

Radion kuunteleminen

Jos itsellä ei ollut radiota, niin mentiin sitten toiseen taloon kuuntelemaan. Mää muistan lapsena kun Lepän Elinalla oli radio. Se käski meidät lapset Markus-sedän tuntia kuuntelemaan. Meitä oli aika sakki. Istuttiin nätisti siellä kammarissa tarkkaan mitä Markus-setä puhui. Sitten oli toinen radio joka oli Lammisen Eskolla. Esko pisti torven ikkunalle. Meitä oli aika mukulasakki kuuntelemassa. (Matku)

Matkun mieskuoro

Ne lauloi joka vappuaatto rukoushuoneen kalliolla ja rullatehtaan lokkisillalla. Meidän talo oli vastapäätä rautatien takana, niin menin siihen rautatien viereen kuuntelemaan.

Sirkka lauloi lystiksensä, oman intonsa iloksi huviksensa hyräeli

Metisellä mättähällä, simakukkien seassa

Päivä paistoi, nurmennunut, kukat kultaiset kedolla

kuuntelivat, katselivat kun hän laulella luritti

Tämän ne lauloi ja lauloivat Taas leivonen ilmassa leikkiä lyö. (Matku)

Matkun juna-asema ja Norjan kuninkaallisten vierailu

Norjan kuninkaalliset kun tuotiin Saaren kansapuistossa frekkelin vieraana.

Asema oli koristeltu. Minä olin maantien vieressä kattelemassa. Muistan kun tätini tuli meille aikaseen aamulla ja sanoi äitille että "Nyt mennään katteleen kuninkaallisia". Olin silloin 10-vuotias vuonna 1936. Se oli suuri tapahtuma täällä kylällä. (Matku)

Televisio

Lahtisen Mimmillä oli melkein ensimmäisenä Matkussa televisio. Käytiin katsomassa Mustaa orhia. Koulussa joku poika oli laittanut repun selkäänsä ja sanonut että "Tehkää te mitä tahdotte, minä menen kattomaan Mustaa orii". Ja lähti kotiin kesken päivän. (Matku)

Äidin menetys oli jäänyt kuusilapsisen perheen miehen mieleen lapsuusajasta.

Äiti kuoli kun oltiin seitsemän ja viisi vuotta. Ja 18 oli vanhin. Äiti meni niin aikaseen. (Kojo)

Sillan rakennus 1933

Kun tuota (Kojjärvitalon läheistä) siltaa tehtiin, olin kolme vuotta. Sen ikäinen ei vielä ois saanut kotopihalta lähtee mihinkään. Siihen tultiin vähän niin kuin salaa ihmettelleen. Se oli iso työmaa siihen aikaan. (Kojo)

Siinä oli kivimiehiä ja kaikki tehtiin käsivoimin. Muistan kun äiti siitä kertoi, että Pietilässä pitivät kortteeria ne miehet. Työ kesti erilailla kuin nyt. (Kojo)

Tienoikaisu tehtiin myös silloin.

Monta mutkaa jäi pois. Ennen meni tiet pitkin tilusrajoja. Pietilän pappi ruukas sanoa ennen että "Tehtiin Kojolle tie mistä vain, niin vedetään mun peltojen poikki". (Kojo)

Karjalaiset siirtolaiset

Siirtolaisten tulo lisäsi kyläläisten määrää. Karjalaisten tuleminen ja kotiutuminen kylille vaati molemmin puolista joustavuutta. Monessakin keittiössä hääri useita siirtolaisemäntiä.

Perheiden kotiutuminen ja yhdessä eläminen talon väen kanssa

Siirtolaisena tullut karjalainen muistaa tulonsa taloon, jonka emäntä oli tarkka kamarinsa tavaroista – juhlissa käytettävät huonekalut olivat peitettyinä valkoisilla lakanoilla.

- Mutta kun tuli määräys että perhe joutuu antaa yhden huoneen meille kun me tultiin resuisina, tietty kun oltiin maailmaa kierretty pitemmän aikaa. Emäntä kauhistui vallan. Kamarista korjattiin kaikki hienot varusteet pois. Ensimmäiset kuukaudet oli aika vaikeeta kun naisväellä, jonka piti valmistaa ruuat samassa keittiössä kuin talonväki, ei tahtonut sujua oikein. Oltiin kimurantissa tilanteessa. Mutta sitten kun saatiin tilaa muualta ja saatiin tieto että päästään Karjalaan takaisin ja kun äiti pesi kaikki ja laittoi entiseen kuntoon silloin tämän emännän sydän sulii. Ja heistä tuli ystäviä. (Peräjoki)

Karjalaiset olivat talon töissä mukana

Meillä oli kamari, pirtti ja keittiö. Olin äitin kanssa paljon, koska isä oli sodassa. Meillä oli yksi apputyttö. Ilmeisesti mua kattomassa perään vähän. (Vuoltu)

Lasten silmissä evakkojen tarinat olivat jännittäviä

Sodan aikana kuuden vanhana pikku tyttönä olin yökylässä, jossa oli mamma ja pappi majoitettuina. Muistan kun se mamma kertoi kaikkia evakkotarinoita. Menin rautasänkyyn mamman viereen ja sanoin että ”kerros ny mamma taas jottain”. Ja sitten mä sanoin että ”kunpa minäkin olisin evakko”. Sitten tuli mammalle itku ja ”älä sie tyttö kulta haasta sellaista”. Mutta minusta oli hauskoja ne tarinat. Mamma kertoi sitä matkaa ja tarinaa kun tulivat tänne ja kaikkea mitä oli. (Kojo)

Hämäläisten ja karjalaisten kohtaaminen

Voisi sanoa että hämäläisten olisi helpompi mennä Karjalaan kuin karjalaisten Hämeeseen. Satakunta oli kaikista vaikein paikka. (Peräjoki)

Kun erilainen kulttuuri tulee hämäläiseen, kun verrataan karjalankangasta ja syvää Hämettä, niin ovat erilaista porukkaa. Varmasti oli niin että kaikki ei sopinut porukkaan ollenkaan. (Kojo)

Jos hämäläisen ihmisen olisi joutunut vastaavanlaiseen tilanteeseen niin kuin karjalaiset, niin sanon että olisi ollut tosi vaikeeta sopeutua. Loppujen lopuksi he ovat sopeutuneet hyvin sen luonteensa kanssa tänne toisten jalkoihin. Joissakin paikoissa on ollut vähän erimielisyyksiä, mutta kokonaisuutena ajatellen niin on tosi hienosti. (Kojo)

Kyllä hämäläisten luonne vähän oikosempi on. Taikka semmonen hitaampi ja ei oudon ihmisen kanssa tule ihan heti juttuun. Nykyään kun ihmiset ovat kanssakäymisessä laajalti, ja ollaan globalisoituneita pitkin maailmaa, niin se on kehittynyt, mutta ennen vanhaan kyllä hämäläiset olivat jäyhiä. (Kojo)

Meillä lapsillahan ei ollut mitään vaikeuksia, me luotiin heti kontaktit saman ikäisiin. Aikuisilla oli kun olosuhteet oli erilaisia. Karjalaiset ovat ihan erilaisia sosiaalisissa kanssakäymisissä kuin hämäläiset - me oltiin vilkkaita ja oltiin monessa paikassa mukana ja tehtiin kaiken näköistä ja tuotiin oma kulttuuri mukanamme (Peräjoki)

Karjalaisten mukana tuli myös heidän murre sanojaan ja sanontojaan.

Ukkia karjalaiset sanoivat äijäksi. Leini on kumarassa kulkeva ihminen. Sarrain tarkoittaa isoa latoa.

On hyvä esimerkiksi kun puhuttiin kartanosta. Äiti sanoi kun lapset leikki tiellä, että menkää lapset kartanoon. Monet ihmettelivät ”onko teillä kartano ihan?”. Kartano on yhtä kuin piha. (Peräjoki)

Kulkeminen ja postin kulku

Ennen kuljettiin jalan, pyörällä ja hevosella. Ei autolla menty niin kuin nyt mennään. Olen monta kertaa potkukelkalla Forssaan mennyt. Ja hevosella. Ja lunta oli paljon talvella. (Peräjoki)

Lapsena ja nuorena ei kuljettu kovin kauas

Porukassa oltiin, ei me mihinkään muualle menty. Oma kylän porukka siinä oli.

Oma äiti meni pyörällä tansseihin 20 kilometriä.

Nuorena kävin tansseissa Humppilassa, Urjalassa, Somerolla, Ryskeellä. Parhaat matkat olivat sellaisia että aamuksi ehti kotiin. (Peräjoki)

Vuonna 1956 olivat linja-autot lakossa. Tunnolliset koululaiset eivät nähneet siinä ongelmaa. Minäkin kävin vajaa kaksi viikkoa polkupyörällä Forssassa koulua. Vaikka pakkasta oli yli 20 joka aamu. Ei sitä minään pitänyt. (Vuoltu)

Koulu opetti kulkemaan jalan itsenäisesti. Ainoa asia mikä meitä häiritsi oli Similän sonnit, kun se sonnitarha oli siinä lähellä. Sitten vaan sippulat eli jalat liikkeelle ja äkkiä juostiin. Talvella tehtiin omat hiihtoladut. Ne tehtiin siten missä suunnassa oli kavereita. Kolme latua lähti meidän pihalta. Aina kun jonnekin piti mennä, niin niitä pitkin päästiin. (Peräjoki)

Oma pyörä antoi vapautta

15-vuotiaana sain sokerijuurikastöistä sen verran rahaa, että sain hankittua polkupyörän, Jaguaari-merkkisen. Olin siitä niin ylpeä kun olin itte sen hankkinut. Pyörän saaminen antoi vapautta kulkea pitempiä matkoja kalastamaan. (Peräjoki)

Silloin ennen oltiin tarkkoja pelloista. Kun joku lähti Lempäänkulmaan kouluun, niin piti kulkea ojan vartta vaikka kuinka olisi monta sataa metriä oikassut pellon poikki. Mutta äkkiä tuli isäntä "Soo soo soo". Se oikaiseminen oli kiellettyä. (Peräjoki)

Omat vanhemmat opettivat että toisten maita ei sotketa. (peräjoki)

Postin kulkeminen

Posti saattoi tulla 3-4 tuntia tai puoli vuorokautta myöhässä. Kun posti tykkäs juoda kahvia ja tykkäs jutella eikä mitään kiirettä ollut. Toimitti vanhoille ihmisille asioita apteekkiin tai kauppaan. Kesällä hän kulki pyörällä, mutta talvella hevosen kanssa kun ei ollut tiet aurattu. (Peräjoki)

Matkun junasta ostettiin päivän lehdet

Matkulaiset kävivät pyhäaamuisin ostamassa sanoma- ja aikakauslehtiä junasta postipojalta, jolla iso pakaasi (laukku). Postipojalta löytyi Sirpale, Perjantai, Seura, Helsingin Sanomat, Aamulehti ja Turun Sanomat.

Pyhäaamuisin mentiin lehteä ostaa kun postipoika tuli. Minun ikäiseni naapurintyttö tuli meille aina pyhäaamuisin, "Mennääs taas rakkautta ostaan". Toinen osti Sirpale-lehden ja toinen osti Perjantai-lehden. (Matku)

Junalla kuljettiin

Juna kulki aika usein. Aamujunat kohtasivat Matkussa. Junat menivät Toijalaan ja Turkuun.

Oppikoulua kävin junalla Urjalassa.

Meidänkin pojat kulki Urjalaan. Sininen Lättähattu tuli takaisin millä ne pääsi Matkuun takaisin. Se oli oikee juna aamulla.

Forssankin mentiin junalla. Humppilaan ja Forssassa sitten taas. Meni päivä kun Forssaan meni. (Matku)

Palvelut, elinkeinot, viljely ja maatalous

Ennen oltiin omavaraisia, ei tarvinnut ostaa kuin tulitikut ja suola. (Vuoltu)

Entisaikaan kylillä oli enemmän asukkaita kuin nyt. Erilaisia kauppoja ja liikkeitä oli useitakin per kylä. Oli suutaria, räätäliä, kirjakauppaa ja baaria. Peräjoella ja Vuollussa on ollut pakettikauppa, sen aikainen nettikauppa. Sinne pystyi tilaamaan ruokatavaroita, leipiä ja limonadia miltei vuoteen 1940 saakka. Tavarat tuotiin tähän pakettikauppaan kerran viikossa.

Porkkanan viljely toi aktiivisuutta joka huusholliin. Nyt sekin on mennyt muutaman yrityksen toiminnaksi. Täällä on parhaat porkkanamaat. (Vuoltu)

Kanoja oli aika paljon täällä. 2000-luvulla ovat sikalat laajentuneet.

Nykyään on yhtä lajia, joko sikoja taikka lehmiä. (Peräjoki ja Vuoltu)

Meillä oli 4-5 lehmää ja 100 kanaa. Kanat tuottivat enemmän kuin lehmät. Sitten ruvettiin rakentaa kanalaa 1950. Ensimmäiseen osaan mahtui 400 kanaa. 1956 oli poikasia 10 000 kappaletta. (Peräjoki)

Enää ei taida olla kanaloita. Maatalous on käynyt läpi suuren muutoksen. Tällä alueella kotieläintalous on muutamaa lukuun ottamatta loppunut. 1980-luvun alussa Forssassa maitotiloja oli 120, nyt 7. (Vuoltu)

Sikaloitakin on vähemmän nykyisin. Maatiloilla vähintään toinen on jonkun muun palveluksessa. (Vuoltu)

Kyllä se maanviljelys oli pääelinkeino. Jos oli iso perhe, niin piti muualle vielä mennä töihin, esimerkiksi sahalle. (Matku)

Maatilat ovat melkein samalla suvulla olleet, se voi kohta alkaa muuttua. Meidän kylällä on paljon muuttanut. (Vuoltu)

Matku oli ennen paljon elävämpi. Aattele, kun oli viisi sekatavarakauppaakin. (Matku)
Matkussa oli rullatehdas, tapettitehdas, ruumisarkkitehdas, saha ja viljamyly. Siinä käytiin jauhottamassa vehnäjauhot. (Matku)

Ennen asemalla puhuttiin, että kyllä meitin kelpaa kun meillä on teollisuutta. Humppila oli onneton kun siellä ei ollut yhtään mitään. Nyt se on mennyt vallan päinvastoin. (Matku)

Kaksi sahalaistosta on ollut aikanaan meidän kylällä. Ensimmäinen kuorma-auto, jolla vietiin Urjalan asemalle lautatavaraa, oli merkittävä Reo. (Kojo)

Sahalla oli kahvibaari. Työmiehet kävivät siinä kahvilla. Tukkia ajoivat, ja kellä ei ollut eväspulloa mukana eikä kotia lähellä, niin täältä sai. Kyllä määhän muistan kun poikkesin tänne näin. Yhdessä nurkassa oli kamina missä kahvit keitettiin. (Kojo)

Kojon kartano on ollut meillä sellainen edelläkävijä, johon ensimmäiset koneet tuli. Se oli paljon esimerkkinä maanviljelijöille miten voidaan tehdä. Siellä oli hyvä karja josta tuotti lehmien vasikoita. Siinä oli myös viskuritehdas. (Kojo)

Wahren hankki työnjohtajia Forssasta. Hän teki paljon kauppaa Englantiin. Voita kartanosta myi. Kartanossa oli puusepänverstas ja sen nikkari sai oppinsa Mustialasta. (Kojo)

Vuollussa oli vahva Vuollun kartano. Laskin vanhasta rippikirjasta että oli 221 nimeä eli väkeä oli. Osa oli pois muuttaneita, paikka olevia oli noin 150.

Siihen aikaan väkeä oli paljon kun tehtiin kaikki käsityönä. (Vuoltu)

Naapuriapu, talkoot ja yhdessä tekeminen

Entisaikaan kun koneita ja laitteita ei joka tilalla ollut, esimerkiksi puimakoneella käytiin puimassa usealla pellolla. Työt olivat aikaa vieviä, vaikeita ja jopa vaarallisiakin. Mutta yhdessä saatiin työt tehtyä!

Naapuriapu ennen vanhaan

Kyllä silloin autettiin. Silloin mentiin naapurin perunamaalle, ei tarvinnut käskää. Mutta enää ei mennä tämän maailman aikaan. (Matku)

Viikko meni perunamaalla. Ja tähkähäät kerättiin koululle. Ne vietiin myllyyn ja jauhettiin, että saatiin jauhoja koululle. Ja marjoja vietiin. (Matku)

Ennen autettiin naapuria. Nyt pitäis olla rahaa, ”mitä saan siitä?”. (Vuoltu)

Se oli sellasta aikaa että lasta ei menty saaman Forssaan. Silloin haettiin kättilö kotiin. Aimon mummu on ollut sellainen. Hän oli muakin maailmaan saamassa. Se oli lapsen päästäjä.

Suutari kulki talosta taloon. Isä parkitutti vaaleaa nahkaa. Suutari teki santaalit. (Matku)

Sosiaalinen kanssakäyminen on melko tavalla kadonnut. Vaikka ihmisiä houkutellaan, ei heitä saa mukaan sillä tavalla kuin aikaisemmin. Jos meillä oli pikkujoulut 1950-luvulla, sali oli täynnä väkeä. Enää ei ole. (Peräjoki)

Ennen Peräjoella oli kattamaton tanssilava lähellä kylätaloa. Kun se siirrettiin, se ei enää onnistunut. Kävijät loppui. Kylätalo tehtiin talkoilla. Olin silloin 15-vuotias vuonna 1954. Olin sorakuopalla lapiomiehenä. (Peräjoki)

Naapureiden tapaaminen

Nyt pitää soittaa ja varata viikkoja aikaisempaan koska on aikaa. (Peräjoki)

Kylätoimikunnan toiminta on ollut kylien elvytystä. Toiminta oli vielä voimallista 25 vuotta takaperin.

1980-luvulla kyläyhdistys perustettiin kun koulu lopetettiin. Taidettiin olla Lounais-Hämeen toinen kylätoimikunta. Kysyntää oli silloin. (Vuoltu)

Kun ollaan yhdessä Peräjoen kanssa järjestetty, niin sentään tansseissa on käynyt väkeä. Kylätoimikunta on tutustuttanut moniin ihmisiin. Se on keino yhdistää. He ketkä haluavat olla omissa oloissaan, niin ovat. Kyllä tämä on mukava tapa tuoda yhteen. (Vuoltu ja peräjoki)

Peräjoen ja Vuollun yhteistoiminta on alkanut vähitellen kun voimat ovat vähentyneet. Yhdessä on järjestetty tansseja ja teatterimatkoja ja lapsille Särkänniemi- ja Linnanmäkireissuja.

Koulun loppuminen yhdisti kyliä. Vuollussa kun koulu loppui, niin kynttilä sammui. On se sellainen paikka.

Samoin oli Peräjoella Lempään ja Kalsun koulujen loppuessa. (Vuoltu ja Peräjoki)

Asema oli kokoontumispaikka ennen. Sanottiin että käveltiin aseman platformia ja mentiin vartoomaan juna vertsaaliin. (Matku)

Sitten oli sellanen tapa että mentiin juna päästään asemalle.

Oli kauhee sakki, junanlaituri oli aina täynnä.

Juna kun seisoj asemalla, niin ihmiset menivät sitä kätteleen.

Sitten kun juna lähti, niin veturimiehet heilutti että morjens. (Matku)

Mitä syötiin ja juotiin?

Matkussa virisi muisteluita ruuista ja juomista.

Isä sanoi, että niin kauan et lähde Ruotsiin sotalapiseksi kun on leipää orressa ja lihaa tiinussa.

Sota-aikana ruoka oli kortilla

Sai rintamerkin ja kun keräsi paperia, niin sai paperipäällisiä karamelliä. Päällä luki Jätejoonas. Keräsin siskon kanssa kauheen paperikuorman. Ja saatiin aika monta karamellia siitä. Ja kortilla sai pikkasen suklaata ja sokeria. Sitä sekoitettiin vähän, siitä saatiin suklaajauhetta sota-aikana.

Sokeria sai toppasokerina.

Muistan kun Tammelan kaupassa oli isot vedettävät laatikot ja hakku millä sokeria lyötiin. Ja punnittiin tarkkaan.

Talkkuna ja mustikkapöperöä syötiin kesäisin. Tehtiin Mikkelinmämmiä, ruis- ja ohraleipää.

Ruisleipää tehtiin kahdesti vuoteen ja laitettiin orsille ja ruislimput laariin rukiitten sekaan. Kahdesti vuoteen isoissa tiinuissa tehtiin leipää, siinä meni kaksi päivää.

Pullaa raaskittiin leipoa lähinnä jouluisin. Itse tehtiin perunajauhot, siirapit, saippuat. Nauriita ja lanttuja haudutettiin. Pumksvänttiäkin kerrottiin tehdyn, se oli kaljavellin tapaista.

Siasta käytettiin kaikki hyväksi

Kun sika tapettiin niin siitä tehtiin makkarat. Käännettiin suolet, pestiin ja liotettiin. Sitten tehtiin täyte ohraryynistä, sian sydämet hakattiin sinne joukkoon ja vähän rusinoita.

Jouluna kinkkua isä palvasi savusaunassa. Sitä säilytettiin suolattuna pimeässä aitassa peitettynä. Palvatusta lihasta otettiin nahka ja äiti keitti siitä perunasoppaa ja papusoppaa.

Keväällä ostettiin suolasilakoita, joita oli puisessa nelikossa. Se vietiin aittaaan. Silakoita syötiin koko kesä.

Suutarinlohta paistettiin uunissa sillai että pistettiin pellille tai astiaan niin kauan että oli rapeeta. Ja sitten kun tehtiin rosollia, niin sitä pistettiin suolaksi siihen.

Lopuksi vitsi naisesta joka osti silakoita.

Myyjä kysyi otatteko villoenä. Ei kyllä mä ne kotona kesytän. Se kato on Forssan murretta se villoenä.

Kun siirryt historiatilasta kohti nykyhetkeä ja tulevaisuutta, mieti hetki seuraavia kysymyksiä:

- Mitkä asiat ovat muuttuneet?
- Miksi näin on käynyt?
- Onko entisajassa jotain mitä voisi viritellä uudestaan tähän päivään?
- Mitkä asiat olivat tärkeitä kyläläisille? Entä tänä päivänä
- Miten kylistä saisi nykyistä elävämpiä?